

VERSLAG VAN DE
LEERSTOEL ONDERWIJSARBEIDSMARKT

Kwantiteit en kwaliteit van leraren op de arbeidsmarkt
2020

CONCEPT 2020

Prof. dr. Frank Cörvers
Prof. dr. Marc van der Meer
Tilburg, februari 2021

Inleiding

De Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt is gevestigd aan de Universiteit van Tilburg. De leerstoel wordt ingevuld door de bijzonder hoogleraren prof. dr. Frank Cörvers en prof. dr. Marc van der Meer. Beiden zijn voor 0,2 fte in dienst bij de Stichting Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt, en verbonden aan Tilburg University/Tilburg Law School.

Afbakening onderzoeksgebieden

De onderwijsarbeidsmarkt kent zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve dimensie. Beide zijn nauw met elkaar verbonden. De onderzoeksgebieden van beide hoogleraren zijn onderverdeeld naar beide dimensies. Frank Cörvers richt zich in het bijzonder op de kwantitatieve invalshoek, waarbij het vooral gaat om arbeidsmarkt vraagstukken als vraag naar en aanbod van leraren, lerarentekorten, imago van de beroepsgroep, mobiliteit, vergrijzing, beloning, motivatie, arbeidsproductiviteit, etc. Marc van der Meer is vooral gericht op de kwalitatieve invalshoek, waarin vraagstukken als opleiding en professionalisering, leven lang leren en kwaliteit van de arbeid centraal staan, met extra focus op het middelbaar beroepsonderwijs. Als uitgangspunt voor de terugkoppeling naar beleid en het contact met het onderwijsveld staat voor beide bijzonder hoogleraren voornamelijk voor de [Lerarenagenda](#) van het Ministerie van OCW centraal.

Meerjarenagenda Leerstoelen CAOP

De Leerstoelen verbinden wetenschap met beleid en praktijk en werken vanuit een gezamenlijke meerjarenagenda die in 2018 is geactualiseerd en loopt tot en met 2021: “Transformaties en verschuivingen in het publiek domein. Consequenties voor kwaliteit van arbeid en arbeidsverhoudingen”. Deze agenda vormt (mede) het kader voor activiteiten.

In de meerjarenagenda komen de algemene ontwikkelingstendensen in het publieke domein tot uiting in drie centrale spanningsvelden op verschillende niveaus:

1. Effectiviteit versus legitimiteit van overheidshandelen (de verhouding tussen overheid en burger)
2. Zekerheid versus flexibiliteit in arbeidsverhoudingen en personeelsbeleid (de verhouding tussen werkgever en werknemer)
3. Decentralisatie versus integraliteit van bestuur (de verhouding tussen de verschillende bestuurlijke niveaus)

De drie spanningsvelden komen op verschillende manieren terug in de activiteiten van en de relaties tussen de vijf leerstoelen.

De Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt heeft in de gezamenlijke meerjarenagenda als missie / visie geformuleerd:

“Uitstekend opgeleide en gemotiveerde leraren, schoolleiders, bestuurders en onderwijsondersteunend personeel geven de beste kans op het bieden van innovatief en hoogwaardig onderwijs voor onze jongeren, ons kapitaal voor de toekomst”.

Indeling werkzaamheden

De werkzaamheden van de hoogleraren zijn ingericht conform de doelstellingen van de leerstoel en hebben betrekking op onderwijs, onderzoek en de platformfunctie. Door het afgelopen Coronajaar zijn veel activiteiten aanvankelijk geschrapt. Later is het een en ander weer opgepakt door middel van het organiseren van online bijeenkomsten.

Onderwijs

Beide hoogleraren hebben hun expertise gedeeld via workshops, lezingen, moderatie en expert meetings, zowel georganiseerd door het CAOP als door verschillende andere instanties.

Onderzoek

Beide hoogleraren hebben het afgelopen jaar onderzoek verricht. Naar aanleiding daarvan zijn meerdere artikelen verschenen in boeken, tijdschriften en in de media.

In 2015 is een promovendus aangesteld die onderzoek doet naar het thema flexibele arbeidsrelaties in het onderwijs. De AiO is formeel aangesteld bij de Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt, en draagt bij aan de kennisagenda van de hoogleraren. Momenteel heeft de promovenda haar werkzaamheden aan het proefschrift (tijdelijk) opgeschort.

Activiteiten vanwege de platformfunctie

De leerstoel vervult een onderzoekrol en een platformfunctie voor kennisuitwisseling en kennisverspreiding op het terrein van de onderwijsarbeidsmarkt. In samenwerking met het CAOP maar ook met andere kennisinstellingen worden bijeenkomsten georganiseerd die van belang zijn voor de kennisdeling en uitwisseling tussen wetenschap, beleid en praktijk.

Het jaar 2020

2020 was het jaar van Covid-19. De leerstoelactiviteiten hadden daardoor een ander karakter dan in voorgaande jaren. Seminars werden webinars, regulier onderwijs werd online onderwijs en fysieke ontmoetingen en netwerkmogelijkheden werden tot een minimum beperkt.

"Onderwijs aan het werk. Analyses, feiten en visies over werken in het onderwijs"

Tweede editie voorjaar 2021

Op 30 mei 2018 heeft de Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt de publicatie "*Onderwijs aan het werk. Analyses, feiten en visies over werken in het onderwijs*" gepubliceerd.

Eind 2019 zijn de voorbereidingen voor de tweede editie van 'Onderwijs aan het werk' gestart, de voorbereidingen lopen door in 2020. De tweede editie verschijnt voorjaar 2021.

Webinars 2020

In 2020 werden op onderstaande thema's gezamenlijke webinars georganiseerd en bijgedragen aan langer lopende projecten:

13 februari 2020, Pensioenmodel, poldermodel, in het onderwijs

15 april 2020, Bevoegdhedenstelsel onderwijs

11 juni 2020, Debat Lerarentekort

17 juni 2020, Digitalisering beroepsonderwijs

18 december 2020, Onderwijs in Coronatijd

Netwerken

In het kader van het ontwikkelen van de kennisfunctie en het netwerk onderhoudt de leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt contacten met verschillende organisaties zoals:

- Kenniscentrum CAOP en het daaraan gelieerde CAOP Onderzoek
- De andere door het CAOP ondersteunde leerstoelen
- Verschillende directies bij het ministerie van OCW
- Tilburg University / Tilburg Law School waar de leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt is ondergebracht, sinds november 2018: de afdeling Sociaal recht en sociale politiek van Tilburg Law School.
- Het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt van de School of Business and Economics (SBE) van de UM, en in relatie hiermee ook de Academische Werkplaats Onderwijskwaliteit
- Institute for Transnational & Euregional Cross Border Cooperation & Mobility (ITEM) van de Faculty of Law aan de Universiteit Maastricht
- TIAS School for Business and Society van de UvT en TUE
- Onderwijsraad
- Inspectie van het Onderwijs
- SER, CPB en andere onafhankelijke adviesorganen
- Onderzoeksinstituten als Regioplan, Ecorys, TNS Nipo, Centerdata, IVA Onderwijs en het Welten-instituut (Onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie) van de Open Universiteit
- Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)
- PO, VO en MBO Raad
- De vakorganisaties en beroepsverenigingen van docenten
- Expertisecentrum NEIMED over demografische transitie van de Open Universiteit en Zuyd Hogeschool
- NIDI
- het Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies (AIAS)
- De afdeling Life Long Learning en de faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen
- Het lectoraat Beroepsonderwijs van de Hogeschool Utrecht en het Expertisecentrum Beroepsonderwijs, ecbo
- De kenniskring van hoogleraren, lectoren, practoren beroepsonderwijs

Overig

De hoogleraren verzorgen ook individueel lezingen, interviews, publicaties, dragen bij aan onderzoek, publiceren in dagbladen en vakbladen en delen op andere manieren kennis, ook via social media. Zij worden veelvuldig geraadpleegd door bijvoorbeeld ministeries, beroepsverenigingen en andere kennisinstellingen.

Met de onderzoekadviseurs van het CAOP wordt in voorkomende gevallen samengewerkt op (gezamenlijk) onderzoek. Er is uitwisseling van kennis op verschillende thema's van het vakgebied van de (onderwijs)arbeidsmarkt, methoden en technieken van onderzoek, etc. Het betreft onder meer de thema's waarover ook expertmeetings zijn verzorgd, zoals bijvoorbeeld 'Lerarentekort', 'loopbanen en professionalisering', 'Anders werken, anders organiseren in het onderwijs', 'digitalisering', .

Verslag prof. dr. Frank Cörvers

Frank Cörvers combineert zijn bijzondere leerstoel *Onderwijsarbeidsmarkt* (0,2 fte) met zijn rol als programmaleider *Menselijk Kapitaal in de Regio* en MT-lid bij het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) aan de Universiteit Maastricht (0,4 fte). Binnen dit programma vervult hij bovendien de leerstoel *Demografische Transitie, Menselijke Kapitaal en Werkgelegenheid* aan de Universiteit Maastricht. Daarnaast is hij wetenschappelijk directeur of Graduate School of Business and Economics (GSBE) aan de UM (0,4 fte). Tot slot is hij toezichthouder aan Zuyd Hogeschool, waar ook enkele lerarenopleidingen worden aangeboden.

Het onderstaande overzicht betreft onderzoek, presentaties en media-uitingen van het afgelopen jaar die gerelateerd zijn aan de Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt. In veel van het arbeidsmarktonderzoek dat Cörvers uitvoert, is de onderwijsarbeidsmarkt een segment van de publieke sector waaraan hij in het kader van de leerstoel extra aandacht besteedt.

Publicaties

- F. Cörvers, R. Goedhart (2020), *Uitstroom van personeel uit de publieke sector: baanmobiliteit met verlies aan kwaliteit?* Over.Werk, Nr. 1, pp. 128-137.
- F. Cörvers (2020), *Uitdagingen van praktijkgericht onderzoek in het hbo, Consequenties voor de inzet en professionalisering van docenten*, Essay met reflectie op de Arbeidsmarktmonitor hbo van 2020, Zestor arbeidsmarkt- en opleidingsfonds hbo, september, Den Haag.
- J. Lubberman (Regioplan), L. Medendorp (CINOP-ecbo), M. Rutten (Leeuwendaal) m.m.v. (literatuurstudie) E. Woertman (CINOP-ecbo), B. Dekker (Regioplan), S. Balikci (Regioplan), F. Cörvers (ROA) (2020), *Naar een stelsel met toekomst, Bouwstenen voor een toekomstbestendig bevoegdheidsstelsel voortgezet onderwijs*, Eindrapport, Publicatienr. 19018, 31 januari, Regioplan, Amsterdam.
- F. Cörvers, R. Goedhart (2020), *Behoud je beste krachten: voorkom verlies aan kwaliteit*, pp. 31-32 in: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Alles over werken in en aan overheidsorganisaties*, WERKcongres2020, maart, Den Haag.
- I. Hooijen, I. Bijlsma, F. Cörvers, D. Poulissen (2020), *The geographical psychology of recent graduates in the Netherlands: Relating environmental factors and personality traits to location choice*, Research Centre for Education and the Labour Market, ROA Research Memoranda, No. RM-2020-1.
- F. Cörvers (2019), *Regional labour markets in the 'Randland': unity in diversity*, in: B. de Bock, H. de Groot, G.-J. Hospers, E. van Leeuwen, F. Cörvers (2019), *Towards a cohesive country*, Platform31, pp. 88-110.

Lezing

- F. Cörvers, (2020), *Naar een stelsel met toekomst*, Expertmeeting CAOP, 15 april 2020

Media

- [Amsterdam zet bonus in om leraren te verleiden, De Volkskrant, 17 juni](#)
- [Nederland en België moeten samen optrekken in aanpak corona, NPO Radio 1, 17 april](#)
- [Hou bij gebiedsontwikkeling ook rekening met persoonlijkheid, gebiedsontwikkeling.nu, 9 april](#)

- [Lonen leraren blijven achter en minder werk bij afvaldiensten en openbaar bestuur, kro-ncrv, 27 maart](#)
- [Wonen tussen geestverwanten, Financiële Dagblad, 28 februari](#)
- [Red het vak van leraar, Brabants Dagblad, 18 februari](#)
- [Waarom het lerarentekort voorlopig nog niet voorbij is, Nos.nl, 30 januari](#)
- [AOb-voorzitter Eugenie Stolk: We zijn echt geen rupsje-nooit-genoege, Trouw.nl, 30 januari](#)

Verslag prof. dr. Marc van der Meer

Marc van der Meer is bijzonder hoogleraar Onderwijsarbeidsmarkt sinds 1 maart 2013. Hij was van 1 februari 2014 tot en met april 2020 tevens als onafhankelijk wetenschappelijk adviseur in deeltijd aangesteld bij de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs-Bedrijfsleven (S-BB), voor 0,4 fte. Vanaf 1 mei 2020 werkt Marc zelfstandig als onafhankelijk wetenschappelijk adviseur vanuit Broedplaats Bogota in Halfweg.

In dit verslag worden de belangrijkste externe activiteiten gemeld. Van diverse activiteiten zijn regelmatig ook verslagen, brochure of video's gemaakt. Op deze wijze is de platformfunctie van de leerstoel verder versterkt.

Publicaties

Onderzoeksaanvraag

- In 2020 is de NWO Onderzoekswerkplaats 'Gepersonaliseerd leren met ict' verlengd voor twee jaar (2021-2022). Belangrijkste partners; Kenniscentrum Leren met ICT (Marijke Kral en Pierre Gorissen HAN); ROC de Leijgraaf (John Schobben); en een groot aantal mbo-scholen. Bij de CoP is ook Kennisnet en Sambo-ICT van de MBO Raad een samenwerkingspartner.
- Tevens is met deze partners een SPRONG-Educatief iXpact aanvraag gehonoreerd, penvoerder is het iXperium van de HAN. Periode 2020-2022.
- Aanvraag 'Zij-instromers op de arbeidsmarkt', Rijnconsult, Stichting Instituut Gak. Aanvraag voor 2020 gehonoreerd, projectverlening 2021-2023 ook gehonoreerd.

Boekpublicatie

- Marc van der Meer, Anton Hemerijck, Jan Karremans (2021), Tripartite crisis management in The Netherlands, in: Bernhard Ebbinghaus and J. Timo Weishaupt (eds.), *The Role of Social Partners in Managing Europe's Great Recession: Crisis Corporatism or Corporatism in Crisis?* Abingdon/New York: Routledge. Forthcoming 2021.
- Marc van der Meer, Laurens Harteveld en Evert Smit (ed). (2020). *Het poldermodel: een kat met negen levens*, Den Haag: NvA. Bijdragen in hoofdstukken:
 - Evert Smit, Marc van der Meer, Laurens Harteveld, 'Voorwoord', pp.7-14.
 - Marc van der Meer, 'In de beschutte publieke ruimte', pp.15-28;
 - Valeria Pulignano, Frank Hendrickx en Marc van der Meer, Sociale dialoog in België en Nederland, pp.141-154.

- Paul de Beer en Marc van der Meer. 'Slotbeschouwing: de vele levens van het sociaal overleg', pp.161-172.

Rapporten

- Marc van der Meer, Louis Spaninks, Jan Peter van den Toren, Leonie Oosterwaal en Manon van Ginkel (2020). *Digitalisering in het beroepsonderwijs, Een verkenning van hoe wetenschappelijk onderzoek en het beroepsonderwijs elkaar (nog moeten) vinden op het gebied van ICT*. Driebergen/Tilburg/ Amsterdam: Birch/ TLS/ Commit.
- Siria Taurelli, Marc van der Meer en Aram Avagyan (2020). *Public Private Partnerships*, European Training Foundation. 2 Volumes. Bijdragen Marc van der Meer: Assessment (chapter 4, Volume-1), Recommendations (chapter 5, Volume-1), Case-studies Italy, The Netherlands, Norway (Volume-2).
- SER Brabant (2020). *Economische Visie: concurrerend, duurzaam en adaptief*, 13 juli 2020.
- T.Lohman, M. van der Meer, O.H Noteboom (2020). *De toekomst van arbeid in beeld- een driedimensionaal perspectief op werk- en leertaken*. Stichting Futurework4ALL.
- Brabant advies (2020). *MLT-advies: het streven naar een meer brede welvaartsgroei*. 19 november 2020.
- Denktank Rotterdam (2020). *Vrije zones*, Albeda College, Hogeschool Inholland, Hogeschool Rotterdam, ROC Zadkine (auteur: Marc van der Meer).
- Bouwmeester, L., W.Graven, A. de Lange, P. van Lieshout, M. van der Meer, A.Nauta, (2020). *Van idee naar actie: Inspiratieagenda zorg en welzijn*, Den Haag: Actieleer netwerk.
- Denktank technologie CAOP (2020). hoe integreer je technologie in de organisatie? Een inspiratiemodel. Den Haag: CAOP.

Media-overzicht

- Interview bij Radio Eenvandaag, 6 januari 2020
- Interview Rijnconsult Business Magazine, 'Kansen pakken in the Triple Helix'. Maart 2020. 6pp.
- Interview met dr Kelder en Co, radio 1, 22 augustus 2020
- Interview bij VPRO-Tegenlicht in Utrecht, 13 september 2020
- Interview bij Televisieprogramma EDUCaution van Pakhuis de Zwijger, 'Gezocht leraren (m/v/x)', 28 september 2020.
- Interview in Metaaljournaal van O&O-fonds. Samen met W.Koolmees en F.Kaanan. 15 september 2020
- Interview in Intermediair. Hoe de coronacrisis het onderwijs verandert. Samen met Rob Martens, 1 mei 2020.
- Instroom economieonderwijs hoeft niet gereguleerd te worden, in Scienceguide, 15 juli 2020.
- Interview in VO-magazine over de leven lang leren, met E.Stam en H.Hagoort, maart 2020, pp.18-21.
- Interview in VO-Magazine over het lerarentekort, samen met Marius Bilkes, november 2020.
- Interview Tijdschrift Sociale Vraagstukken over corona-beleid. In druk.
- Filmpje en blog Brabant advies 'Brabant staat voor grote vraagstukken'. Brabant advies, december 2020.

Losse artikelen:

- Wilco Brinkman en Marc van der Meer (2020). Sociale innovatie en de rol van HR, In *PW-online*.
- Marc van der Meer (2020). Verantwoording MBO-Agenda Amsterdam, Gemeenteraadstukken.
- Tekstbijdragen ahv interviews in AVS (2020). Kwestie van Doen, Ontwikkeling van kinderen kent geen grenzen. Utrecht.
- Ronald Stevens, Marc van der Meer, Koole, Henk Ritzen, Anneke Westerhuis (2020). Practoraten zijn een impuls voor de onderwijskwaliteit, *Onderwijsmanagement*.
- Annet de Lange en Marc van der Meer (2020). Capaciteitsplannen in tijden van corona-crisis. Trek nu al lessen met actieleren, 13 maart 2020. *Skipr*
- Marc van der Meer en Annet de Lange (2020). Ademen en opschalen, actieleren in de coronaperiode, *Skipr*. 14 april 2020
- Marc van der Meer en Ton Wilthagen (2020). De digitale transformatie van de vakbeweging, *LinkedIn*. 1 mei 2020.
- Marc van der Meer (2020). Normstelling bij onzekerheid, *Actielearnetwerk* 22 juli 2020
- Marc van der Meer (2020). Vrije zones, *Vakblad profiel*, september 2020, p.27-29.

Lezingen/ inleidingen (selectie)

- Keynote en dubbele workshop, Hoornbeeck College, Amersfoort, 6 januari 2020.
- Referaat bij practoraatslezing John Schobben over Innovatiesucces in het mbo, De Leijgraaf, 30 januari 2020
- Keynote onderwijsconferentie Samenwerkende Utrechtse vmbo en mbo, 11 februari 2020
- Bart van Riel en Marc van der Meer, Is het poldermodel een pensioen model geworden? CAOP, 13 februari 2020.
- Dubbelinterview Patrick Banis en Marc van der Meer, De gevolgen van de coronacrisis voor de arbeidsmarkt en de arbeidsverhoudingen, door Frénk van der Linden, 26 mei 2020.
- Levenlang leren in tijden van crisis, *Actielear-TV*, 24 april 2020
- Dubbele keynote bij opleiding horeca, tourisme, economie en marketing, MBO Utrecht, 6-7 mei 2020.
- Inleiding en referent tweedaagse Regionaal werkbedrijf Eindhoven, juni 2020.
- Inleiding Ministerie OCW over het Lerarenbeleid, 6 juli 2020.
- Kwalitatief opleiden en anders organiseren, *Actielear-TV*, 28 augustus 2020.
- Webinar zij-instroom, *Rijnconsult*, 2 september 2020
- Start leergang echo, 8 september 2020
- Online debat NRO werkplaats 'Gepersonaliseerd leren met ict'. 29 september 2020
- Referent bij De Nationale Denktank, 8 oktober 2020
- Key note en panel, Regionaal werkbedrijf- West-Brabant. Etten-Leur. November 2020
- Key note purpose college, Brabantse Wal. 1 december 2020.
- Rondetafelgesprek Actielearnetwerkdagen, 8 december 2020

Onderwijs:

- Verzorgen bachelormodule Markt overheid middenveld, 2019-2020, Tilburg Law School.

NvA:

- 8 januari 2020, seminar met Hanneke Bennaarts en Ton Wilthagen, Utrecht: CNV.
- 18 juni 2020, terugblik op cao-seizoen, met Zakaria Boufagacha en Raymond Puts, Den Haag: AWWN.
- 18 december 2020: Webinar over technologie en arbeid, met Frank Pot. Online.

MBO2030:

- 8 online sessies over het vraagstuk van 'Taken en rollen van docenten' tbv. MBO2030 in periode september-december 2020.

Internationaal:

- Introductie Peer learning 'Activity life-long learning', MBO Raad, 8 december 2020.

Governance

- Lid Raad van Toezicht Esprit Scholen, Voorzitter Commissie kwaliteit, onderwijs en governance, Amsterdam.
- Lid Raad van Advies Consortium Beroepsonderwijs.
- Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Arbeidsverhoudingen.
- Adviseur kwaliteitscommissie Stichting 'Ieder mbo een practoraat'.
- Honorary fellow Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies.
- Adviseur bestuur 'Federatie Techniek en vakmanschap'.
- Lid projectgroep Lelystad Next level, onderwijstafel.
- Adviseur MBO-agenda gemeente Amsterdam.
- Voorzitter Werkgroep 'De taken en rollen van docenten' in #MBO2030, Ministerie OCW.
- Onafhankelijk wetenschappelijk adviseur werkgroep onderzoek en innovatie, MBO Raad.
- Adviseur begeleidingscommissie, project 'Zij-instroom', St.Instituut Gak/ Rijnsconsult.

Twitter: @marcvdrmeer

Website: marcvandermeer.org